

هنر

گفت‌وگو با کیهان کلهر

فلامنکو ایرانی

گفت‌وگو با مریم نسبیه گوینده رادیو

تاملاتی در تاریخچه پخش شعر نو از رادیو

۱۴

۱۵

سینما و ادبیات

کلاه قرمزی و سپرخاله

مردان مریخی و زنان ونوسی

جریانی نه چندان موفق

روایت دنیای کودکانه

۱۶

۱۷

فرهنگ و هنر

اندیشه و تاریخ

تاملی درباره عنوان «استاد»

پاسخی به مقاله دکتر جلایی‌پور

پلاحت بیچه سقا

دموکراتوس

۱۸

۱۹

مشروطه

کایه‌های ناپایدار

شکاف در حاکمیت به سود مشروطه‌خواهان

۲۰

آن‌لاین

اطلاع‌رسانی درباره اطلاع‌رسانی

سیاوش شهشهانی

وقتی صحبت از جامعه اطلاعاتی و اینترنت است، یکی از مفاهیمی که تداعی می‌شود اطلاع‌رسانی است. با اشاعه اینترنت و طلوع جامعه اطلاعاتی و با امکان دسترسی سریع و اسلوب‌مند به انبوه عظیم اطلاعات، وضعیتی پدید آمده است که انسان خو گرفته به شیوه‌های متداول تبادل اطلاعات توان هضم و بهره‌گیری بهینه از این وفور را ندارد. بی‌علت نیست که توانمندترین استفاده‌کنندگان از اینترنت در همه جهان را اقشار جوان تشکیل می‌دهند، اقشاری که هنوز در حال آزمون‌ و یادگیری روش‌های ایجاد ارتباط با محیط‌اند و در تعریف فضای ارتباطی خود مقید به حدود و ثغور سنتی نشده‌اند. در آینده عموماً موفق‌ترین افراد جامعه کسانی خواهند بود که در مسیر فعالیت خود بیشترین توانایی را در بهره‌گیری از امکانات جامعه اطلاعاتی بروز می‌دهند، و موفق‌ترین ملل آنهایی هستند که شهروندانشان بالاترین میانگین توانمندی در این زمینه را دارا هستند.

گذشته از دستاوردهای شگفت‌انگیز انقلاب اطلاع‌رسانی در زمینه‌های علوم، فناوری و خلاقیّت‌های هنری، دستاوردهای فراگیرتر و نهایتاً عمیق‌تر این دگرگونی، توانمندسازی توده شهروندان عادی است. به عنوان مقایسه شهروندهای دو کشور یادو منطقه را در نظر بگیرید که یکی به انواع مطبوعات، کتب و رسانه‌ها دسترسی دارد و آن دیگر همه اطلاعاتش را از کاتال‌های محدود استرلیزه شده دریافت می‌کند. در جامعه اطلاعاتی باید این نسبت‌ها را چند ده یا چند صد برابر کرد. طبعاً هر گسترش امکانات ضایعاتی جانبی نیز به همراه خواهد داشت ولی نتیجه غالب و آماری، توانمندتر کردن عامه شهروندان و به تبع آن توانمندتر کردن مدیریت پرخاشه از جامعه است. هیچ شکی نیست که جامعه اطلاعاتی شهروندان آگاه‌تر و توانمندتر می‌پروراند و موازنه سنتی میان شهروند و حکومت را برهم می‌زند. حکومتی عاقل و بداربت است که از توانمندتر شدن شهروندان استنباط کرده و از این شگوفایی ثوان‌ها برای پیشبرد جامعه و پاسخگوتر شدن خود به شهروندان استفاده کند. در سال گذشته از دور با نزدیک شاهد برگزاری آخرین مرحله کنفرانس سران جامعه اطلاعاتی (WSIS) در تونس بودیم. آخرین مرحله از یک حرکت چند ساله که صرفنظر از انگیزه‌های پنهانی که شاید بعضی پراکنندگان آن در ذهن داشتند، یک شعار و پیام اصلی‌اش یافتن راهکارهایی برای پر کردن شکاف تزانمندی اطلاع‌رسانی میان جهان پیشرفته و جهان رشد نیافته و در حال رشد بود. در تعقیب قطعنامه این اجلاس قرار است اسمال نیز یک اجلاس چهارروژه، ۸–۱۱ آبان، برای بحث پیرامون راهبری اینترنت در شهر آتن برگزار شود. اکنون وقت آن است که به نارسایی‌های بارز اطلاع‌رسانی در کشورمان پیرامون WSIS اشاره‌ای داشته باشیم و آرزو کنیم در دوره جدید پوشش خبری – تحلیلی از استانداردها بالاتری برخوردار باشد. کسانی که جریان WSIS را صرفاً از طریق رسانه‌های داخلی دنبال می‌کردند اکثراً با دو نوع نوشته و گفتار روبه‌رو می‌شدند، یک دسته انشانابوسی‌های مبذل، گنگ و نامفهوم که معلوم نبود کوشش برای استنار سردرگمی نویسنده است یا صرفاً محصول نارسایی ترجمه، و دسته‌ای دیگر موضع‌گیری‌های به نسبت تند سیاسی، اغلب به نقل قول از مسئولان و نمایندگان خود گشمارده کشوری در WSIS. یادآوری چند نمونه از این برداشت‌ها و حتی اشارات صریح در مورد جریان اجلاس فوق‌الذکر از مطبوعات آن زمان گویای مقصود است:

۱– استکبار و استعمار که حق کشی و غارت منابع جهانی پیشه اوست، اکنون این عادت را به عرصه اینترنت نیز تسری داده و با در دست گرفتن منابع اینترنتی که حق طبیعی همه بشریت است مانع پیشبرد این فناوری در کشورهای جهان سوم می‌شود. ایران و کشورهای همسور در اجلاس WSIS مبارزه را این جریان پرخاشه‌اند.

۲– استکبار می‌کوشد با استفاده از منابع اطلاع‌رسانی سلطه فرهنگی خود را نیز بر جهان گسترش دهد. حق طبیعی ایران و کشورهای همسور است که با استفاده از حربیه‌های فیلترینگ و کنترل در برابر این کوشش که در لباس آزادی بیان و ارتباطات ظاهر می‌شود مقاومت کند.

۳– بعضی مسئولان حتی رده‌بندی دقیقی از مواضع بلوک‌های مختلف سیاسی جهان در رابطه با پیشنهادهای مدل‌های راهبری اینترنت در مصاحبه‌های شان ارائه کردند، مثلاً آمریکا طرفدار بی‌چون و چرای آیکان و نظام فعلی معرفی شد، جامعه اروپا طرفدار یک مدل دیگر، و کشورهای جهان سوم طرفدار برجسته‌تر شدن نقش سازمان ملل و ITU.

۴– در پایان اجلاس نوشته شد که آمریکا با قدری مانع از ایجاد دگرگونی ریشه‌ای در نظام اینترنت شد، با این حال نمایندگی کشور ما موفق شد با حضور مؤثر و درایت خاص، امتیازات مهمی را برای کشور کسب کند.

این تصویر از WSIS از نظر برداشت ساده‌اندیشانه و از نظر اطلاع‌رسانی نادقیق و دور از واقعیت بود. صدها ساعت بحث دقیق، موشکافانه و کارشناسانه میان سه بخش مستقل شناخته‌شده در اجلاس، یعنی بخش دولتی، بخش خصوصی و جامعه مدنی (شامل اقشار دانشگاهی، فنی، حقوق شوروندی و...) قبل از آغاز رسمی اجلاس، انعکاسی در مطبوعات ما نیافت. اجلاس پیشین در ژنو دولت‌ها را موظف کرده بود امکان مشارکت گسترده و آزاد بخش خصوصی و جامعه مدنی را در آماده‌سازی و شرکت در WSIS فراهم کند. آنچه به عنوان «موضع ایران» عرضه شده محصول کدام مشارکت و کدام کار دقیق کارشناسی بود؟ به واقع کدام نیروی خارجی مانع پیشرفت ما در زمینه فناوری اطلاعات شده است؟ آیا اینترنت نیز مانند نفت یک نعمت طبیعی است که از منابع زیرزمینی ما استخراج شده و استعمارگران آن را به یغما برده‌اند؟ آیا موضع‌گیری تند سیاسی در جریانی که ما در آن هیچ پشتوانه و قدرت عینی برخوردار نیستیم کاری بخردانه است؟مطبوعات ما می‌توانستند اینها و ده‌ها ستوال دیگر را مطرح کنند که نکردند. گاهی اوقات به نظر می‌رسد جنبه‌های فنی اینترنت و جامعه اطلاعاتی در بعضی خبرنگاران چنان خوفی ایجاد کرده است که اغلب به گزارش منفعلانه گفته‌های متخصصان و مقامات بسنده می‌کنند. ولی جامعه اطلاعاتی پدیده‌ای کثیرالبعد و فرای‌پاره‌ای اطلاعات فنی است.

همان سازمان جهانی مالکیت معنوی مستقر در ژنو است.

داشته‌های اینترنتی در واقع وسیله‌ای برای دستیابی به یک منبع یا خدمات اینترنتی هستند، به این صورت که هر سخت‌افزاری که بخواهد به اینترنت اتصال پیدا کند باید یک شماره منحصربه‌فرد داشته باشد، که با این شماره کاربر آن را مورد خطاب قرار می‌دهد تا به آن دسترسی پیدا کند. چون این شماره‌ها معمولاً توسط افرادی که زیاد با آن سروکار ندارند قابل حفظ کردن نیست بنابراین یک سری اسامی که ماندگاری بیشتری در ذهن دارند ابداع شد و در واقع این اسامی همان دامنه‌های اینترنتی هستند.

■ **چه روشی برای نام‌گذاری دامنه‌ها استفاده می‌شود؟**

دامنه‌های اینترنتی از یک نظام خاص پیروی می‌کنند و از حروف الفبایی لاتین به صورت به اصطلاح اسکِی ASCII یعنی حروف بدون علامت اضافه و رقم عددی به همراه خط تیره استفاده می‌کنند که با استفاده از این اعداد و حروف یک اسم چند جزئی ارائه و این اسم بر روی سروری گذاشته می‌شود که قرار است به آن دسترسی داشته باشیم. در انتهای سمت راست این اسم، دامنه مرتبه اول قرار می‌گیرد. دامنه‌های مرتبه اول بر دو نوع کشوری و عام تقسیم می‌شوند. کش کشوری همان رده‌بندی است که سازمان استاندارد بین‌المللی انجام داده است. به این صورت که ۲۲۴ کد دو حرفی در برگزیده تمام کشورها و حتی نواحی، اقتصادهای مستقل و جزایر کوچک را نیز شامل می‌شود. در آغاز فعالیت دامنه‌ها به طور کلی ۷ دامنه عمومی همچون دات‌کام، دات‌نت و... وجود داشت که این دامنه‌ها به کشور خاصی تعلق نداشت. هرچند که به مرور در عمل مشخص شد که بعضی کشورها تعدادی از این دامنه‌ها را به خود اختصاص داده‌اند. به هر حال به مرور این دامنه‌ها افزایش پیدا کردند به صورتی که در سال ۲۰۰۰، ۷ دامنه دیگر به این مجموعه افزوده شد و به تدریج تعداد این دامنه‌ها در حال افزایش است.

■ **ایران چه سهمی در دنیای دامنه‌ها دارد؟**

دامنه IT، مربوط به ایران است. امتیاز این دامنه در فروردین ۷۳ توسط همین مرکز گرفته شده است. در ابتدا بعضی مراجع دولت آمریکا به خاطر تحریم‌های موجود، مخالف اعطای این امتیاز به کشورمان بودند اما بالاخره با تمامی مشکلات این دامنه به نام کشور ما ثبت شد.

■ **آیا سرورهای دامنه IT، در داخل کشور موجود است؟**

سرور اصلی و مادر در داخل کشور است و دو بدیل آن در کشور هلند و اتریش مستقر شده است. یک بدیل دیگر نیز در کمر از یک‌ماه در کشور آلمان راه‌اندازی خواهد شد و در مذاکراتی که با وزارت ارتباطات داشتیم قرار است به زودی چند بدیل دیگر نیز در امکان کشور مستقر شود.

■ **از نظر فنی این امکان وجود دارد که تمامی سرورها در داخل کشور مستقر شود؟**

چندان منطقی نیست که ما بدیل خودمان را از خارج به داخل منتقل کنیم، چرا که داشتن بدیل در خارج کشور، این حسن را دارد که اگر کسی از خارج بخواهد با داخل کشور تماس برقرار کند با داشتن این بدیل ارتباط به راحتی و سهولت امکان‌پذیر می‌شود. به طور کلی در تمام دنیا سعی می‌شود بدیل‌ها را تا حد امکان در تمام کشورها پراکنده کنند چون این کار سهولت دسترسی را آسان می‌کند.

■ **با گسترش استفاده از دامنه‌های ir، موضوع رسیدگی به اختلاف‌ها در این زمینه در کدام نهاد صورت می‌گیرد آیا مرکز ثبت دامنه وابسته به پژوهشگاه دانش‌های بنیادی چنین امکانی را دارد که به اختلافات رسیدگی کند؟**

رسیدگی به شکایات و اختلافات در حوزه کاری ما نیست، چرا که ما یک شخص حقوقی بی‌طرف هستیم. اما در مورد رسیدگی به این موضوع سعی شده است مانند دیگر کشورها عمل کنیم. کاری که در مورد رسیدگی به حل اختلاف در دامنه‌های دات‌کام، دات‌نت و... اعمال می‌شود. به این صورت که یک روش دآوری حل اختلاف مستقل از محاکم موجود کشوری تشکیل می‌شود. مستقل به این دلیل که پروسه رسیدگی به حل اختلاف در محاکم کشوری کمی طولانی است و کسانی که با اینترنت سروکار دارند می‌خواهند سریع به کارشان رسیدگی شود و از طرف دیگر اکثر قضات در حال حاضر آنچنان با این مقوله آشنایی ندارند. بنابراین تمامی این عوامل باعث شده که یک مرجع حل اختلاف ایجاد شود. به این صورت که اگر کسی در مورد دامنه‌ای شکایتی داشت به آن مرجع با مراجع مراجعه می‌کند و اگر رای به نفع او صادر شد ما موظف هستیم دامنه را به فرد شاکی منتقل کنیم. به طور کلی در مورد دامنه‌های لاتین ما یعنی همان IT، در حال حاضر تنها مرجع رسیدگی به حل اختلاف

■ **به عنوان نخستین سؤال در مورد دامنه‌های اینترنتی توضیح دهید.**

دامنه‌های اینترنتی در واقع وسیله‌ای برای دستیابی به یک منبع یا خدمات اینترنتی هستند، به این صورت که هر سخت‌افزاری که بخواهد به اینترنت اتصال پیدا کند باید یک شماره منحصربه‌فرد داشته باشد، که با این شماره کاربر آن را مورد خطاب قرار می‌دهد تا به آن دسترسی پیدا کند. چون این شماره‌ها معمولاً توسط افرادی که زیاد با آن سروکار ندارند قابل حفظ کردن نیست بنابراین یک سری اسامی که ماندگاری بیشتری در ذهن دارند ابداع شد و در واقع این اسامی همان دامنه‌های اینترنتی هستند.

■ **چه روشی برای نام‌گذاری دامنه‌ها استفاده می‌شود؟**

دامنه‌های اینترنتی از یک نظام خاص پیروی می‌کنند و از حروف الفبایی لاتین به صورت به اصطلاح اسکِی ASCII یعنی حروف بدون علامت اضافه و رقم عددی به همراه خط تیره استفاده می‌کنند که با استفاده از این اعداد و حروف یک اسم چند جزئی ارائه و این اسم بر روی سروری گذاشته می‌شود که قرار است به آن دسترسی داشته باشیم. در انتهای سمت راست این اسم، دامنه مرتبه اول قرار می‌گیرد. دامنه‌های مرتبه اول بر دو نوع کشوری و عام تقسیم می‌شوند. کش کشوری همان رده‌بندی است که سازمان استاندارد بین‌المللی انجام داده است. به این صورت که ۲۲۴ کد دو حرفی در برگزیده تمام کشورها و حتی نواحی، اقتصادهای مستقل و جزایر کوچک را نیز شامل می‌شود. در آغاز فعالیت دامنه‌ها به طور کلی ۷ دامنه عمومی همچون دات‌کام، دات‌نت و... وجود داشت که این دامنه‌ها به کشور خاصی تعلق نداشت. هرچند که به مرور در عمل مشخص شد که بعضی کشورها تعدادی از این دامنه‌ها را به خود اختصاص داده‌اند. به هر حال به مرور این دامنه‌ها افزایش پیدا کردند به صورتی که در سال ۲۰۰۰، ۷ دامنه دیگر به این مجموعه افزوده شد و به تدریج تعداد این دامنه‌ها در حال افزایش است.

■ **ایران چه سهمی در دنیای دامنه‌ها دارد؟**

دامنه IT، مربوط به ایران است. امتیاز این دامنه در فروردین ۷۳ توسط همین مرکز گرفته شده است. در ابتدا بعضی مراجع دولت آمریکا به خاطر تحریم‌های موجود، مخالف اعطای این امتیاز به کشورمان بودند اما بالاخره با تمامی مشکلات این دامنه به نام کشور ما ثبت شد.

■ **آیا سرورهای دامنه IT، در داخل کشور موجود است؟**

سرور اصلی و مادر در داخل کشور است و دو بدیل آن در کشور هلند و اتریش مستقر شده است. یک بدیل دیگر نیز در کمر از یک‌ماه در کشور آلمان راه‌اندازی خواهد شد و در مذاکراتی که با وزارت ارتباطات داشتیم قرار است به زودی چند بدیل دیگر نیز در امکان کشور مستقر شود.

■ **از نظر فنی این امکان وجود دارد که تمامی سرورها در داخل کشور مستقر شود؟**

چندان منطقی نیست که ما بدیل خودمان را از خارج به داخل منتقل کنیم، چرا که داشتن بدیل در خارج کشور، این حسن را دارد که اگر کسی از خارج بخواهد با داخل کشور تماس برقرار کند با داشتن این بدیل ارتباط به راحتی و سهولت امکان‌پذیر می‌شود. به طور کلی در تمام دنیا سعی می‌شود بدیل‌ها را تا حد امکان در تمام کشورها پراکنده کنند چون این کار سهولت دسترسی را آسان می‌کند.

■ **با گسترش استفاده از دامنه‌های ir، موضوع رسیدگی به اختلاف‌ها در این زمینه در کدام نهاد صورت می‌گیرد آیا مرکز ثبت دامنه وابسته به پژوهشگاه دانش‌های بنیادی چنین امکانی را دارد که به اختلافات رسیدگی کند؟**

رسیدگی به شکایات و اختلافات در حوزه کاری ما نیست، چرا که ما یک شخص حقوقی بی‌طرف هستیم. اما در مورد رسیدگی به این موضوع سعی شده است مانند دیگر کشورها عمل کنیم. کاری که در مورد رسیدگی به حل اختلاف در دامنه‌های دات‌کام، دات‌نت و... اعمال می‌شود. به این صورت که یک روش دآوری حل اختلاف مستقل از محاکم موجود کشوری تشکیل می‌شود. مستقل به این دلیل که پروسه رسیدگی به حل اختلاف در محاکم کشوری کمی طولانی است و کسانی که با اینترنت سروکار دارند می‌خواهند سریع به کارشان رسیدگی شود و از طرف دیگر اکثر قضات در حال حاضر آنچنان با این مقوله آشنایی ندارند. بنابراین تمامی این عوامل باعث شده که یک مرجع حل اختلاف ایجاد شود. به این صورت که اگر کسی در مورد دامنه‌ای شکایتی داشت به آن مرجع با مراجع مراجعه می‌کند و اگر رای به نفع او صادر شد ما موظف هستیم دامنه را به فرد شاکی منتقل کنیم. به طور کلی در مورد دامنه‌های لاتین ما یعنی همان IT، در حال حاضر تنها مرجع رسیدگی به حل اختلاف

ما سعی کرده ایم کارمان را در سطح آرام و بی سروصدا جلو ببریم و دنبال این نیستیم که از منابع بیرونی تغذیه در حال تاکنون کسی با ما در این مورد تماسی برقرار نکرده است. در کشورهای متمدن وقتی دستگاهی کاری را به خوبی انجام می‌دهد دولت آن دستگاه را تشویق می‌کند و طرفین سعی می‌کنند به راهکارهای عملی که در جهت منافع کشور باشند برسند نه بر سر تولید تراز وند که به دنبال تخطئه و سرکوب یکدیگر باشند.

■ **مهرماه سال گذشته ثبت‌نام دامنه‌های فارسی را آغاز کردید، این پروژه سفارشی بود؟**

به هیچ وجه، این کار هر چند یک فکر نو داخلی محسوب می‌شد، اما در تمام دنیا در حال اجرا است. وقتی ما دیدیم در

فعالیت ما برای دامنه‌های فارسی با همکاری صمیمانه مهندس روزبه پورنادر آغاز شد، فردی که در زمینه یونیکد فعالیت بسیار چشمگیری داشته است. حدود ۵ سال پیش برای شرکت در اجلاسی در ژنو دعوت شده بودم که در این سفر آقای پورنادر را نیز به عنوان یکی از نمایندگان سازمان با خود همراه کردم، از آنجا تصمیم گرفتیم که درگیر کار دامنه‌های فارسی بشویم. این پروژه به مرور به دو قسمت تقسیم شد که بخش نرم‌افزاری آن به عهده تیم آقای پورنادر و کارگزاری دامنه را نیز آقای مهندس صالح و همکاران او برعهده گرفتند. در مورد طول زمان پروژه، چون اوایل کار با وقفه‌های طولانی همراه بود نمی‌توان زمان دقیقی را اعلام کرد اما در پایان این پروژه ما حاصل ۶ ماه تلاش بی وقفه همکارانم است.

■ **آیا در طی کار با مشکلاتی نیز مواجه شدید؟**

ما سعی کرده ایم کارمان را در سطح آرام و بی سروصدا جلو ببریم و دنبال این نیستیم که از منابع بیرونی تغذیه در حال تاکنون کسی با ما در این مورد تماسی برقرار نکرده است. در کشورهای متمدن وقتی دستگاهی کاری را به خوبی انجام می‌دهد دولت آن دستگاه را تشویق می‌کند و طرفین سعی می‌کنند به راهکارهای عملی که در جهت منافع کشور باشند برسند نه بر سر تولید تراز وند که به دنبال تخطئه و سرکوب یکدیگر باشند.

■ **مهرماه سال گذشته ثبت‌نام دامنه‌های فارسی را آغاز کردید، این پروژه سفارشی بود؟**

به هیچ وجه، این کار هر چند یک فکر نو داخلی محسوب می‌شد، اما در تمام دنیا در حال اجرا است. وقتی ما دیدیم در

